

TRACTATUS

De primis duodecim

VETERIS TESTAMENTI

LIBRIS:

In quo ostenditur eos omnes ab uno solo Historico scriptos fuisse: deinde inquiritur quisnam is fuerit, et an huic operi ultimam manum imposuerit, adque, ut desiderabat, perfecit.

LONDINI: MDCCLXIII.

TRACTATUS

De primis duodecim

VETERIS TESTAMENTI

LIBER I

In quo ostenditur omnes ab
uno solo Iisrah eo scriptos tu-
isse: deinde in quibus dicitur
nam is scribit et an hinc opor-
tet scripturam in unum impositam
idque, ut desiderabat, per-
fecit.

LONDINI: MDCCLXIII.

TRACTATUS

DE

Scriptore Pentateuchi,

&c. &c.

*Pro tractatu d. verham, ^{surceptus} ~~surceptus~~ est
Spinoza Arch. Marlog. pol. l. c. 8. 9*

TRACATUS

Scriptores Pentateuchi

2c. 2c.

-vi-
ST
ST
CON
to-
Sc
-100-
-
111
S
Ph
qui
cau
et n
om
ma
per
bis

TRACTATUS

DE

SCRIPTORE PENTATEUCHI, &c.

SCRIPTOREM Pentateuchi fere
omnes Mosén esse crediderunt,
imo adeo pertinaciter defenderunt
Pharisæi, ut eum hæreticum habuerint
qui aliud visus est sentire; et hac de
causa, Aben Ezra, liberioris ingenii vir,
et non mediocris eruditionis, et qui primus
omnium quos legi hoc præjudicium ani-
madvertit, non ausus est mentem suam a-
perte explicare, sed rem obscurioribus ver-
bis tantum indicare, quæ ego hic clariora
reddere

reddere non verebor, remque ipsam evidentius ostendere: verba itaque Aben Hezrae quae habentur in suis commentariis supra Deuteronomium Latine haec sunt; *Ultra Jordanem &c. — modo intelligas mysterium duodecim — etiam et scripsit Moses legem — et Kanobahita tunc erat in terra — in Dei monte revelabitur — tum etiam ecce lectum suum lectum ferreum, tum cognosces veritatem.* His autem paucis indicat, simulque ostendit, non fuisse Moysen, qui Pentateuchon scripsit, sed alium quempiam, qui longe post vixit, et denique quem Moses scripsit librum, alium fuisse: ad haec inquam ostendendum, notat I. ipsam Deuteronomii praefationem, quae a Mose, qui Jordanem non transivit, scribi non potuit. Notat II. quod totus liber Moysi descriptus fuerit admodum diserte in solo ambitu unius aerae*, quae

* Deut. cap. xxvii. et Jos. cap. viii. com. 30, &c.

quæ ex Rabbīnorum relatione duodecim tantum lapidibus constabat; ex quo sequitur, librum Moſis longe minorem fuiſſe molis, quam Pentateuchon: Hoc, inquam, puto authorem hunc ſignificare voluiſſe per *mysterium duodecim*; niſi forte intellexit duodecim illas maledictiones, quæ in prædicto cap. Deut. habentur, quas fortasſe credidit non fuiſſe in libro legis descriptas; idque propterea, quod Moſes præter descriptionem legis, Levitas inſuper recitare illas maledictiones jubet, ut populum jurejurando ad leges descriptas obſervandum adſtringerent. Vel forte ultimum caput Deuteronomii de morte Moſis ſignificare voluit, quod caput duodecim verſibus conſtat. Sed hæc et quæ præterea alii hariolantur, non eſt opus curioſius hic examinare.

Notat

Notat deinde III. dici in Deuter. cap. xxxiv. com. 6. *et scripsit Moyses legem*; quæ quidem verba non possunt esse Moysi, sed alterius scriptoris Moysi, facti et scripti narrantis. *Notat IV. locum Genes. cap. xii. dem-
strat ubi narrando, quod Abrahamus ter-
ram Kanahianitarum illustrabat, addit hi-
storicus, quod Kanahanita tum temporis
erat in illa terra: quibus tempus, quo hæc
scripsit, clare secludit. Adeoque post
mortem Moysi, et cum Kanahanitæ jam
erant expulsi, illasque regiones non amplius
possidebant, hæc debuerunt scribi; quod
idem Aben: Hezra super hunc locum
commentando, etiam, his significat: ET
KANAHANITA. TUM ERAT IN ILLA
TERRA: videtur quod Kanahan, nepos
Noë, terram Kanahanitæ ab alio possessam
cepit, quod si non verum est, inest huic
rei mysterium, et qui id intelligit, ta-
ceat.*

ceat. Hoc est, si Kanahan regiones illas invasit, tum sensus erit, *Kanabanitam jam tum fuisse in illa terra*, excludendo scilicet tempus præteritum, quo ab alia natione inhabitabatur. At si Kanahan regiones illas primus coluit, ut ex cap. x. Genes. sequitur, tum textus tempus præsens, scriptoris scilicet secludit; adeoque non Moſis, cujus nimirum tempore etiam dum illas regiones possidebant; et hoc est mysterium, quod tacendum commendat.

V. Notat quod Genes. cap. xxii. com. 24. vocetur mons Morya mons Dei, quod quidem nomen non habuit, nisi postquam edificationi templi dicatus fuit; at hæc montis electio nondum erat tempore Moſis facta, Moſes enim nullum locum a Deo electum indicat, sed contra prædicat, Deum locum aliquem mox

B

elec.

electurum, cui nomen Dei imponeretur.

VI. Denique notat, quod cap. III.

Deuter. narrationi Og regis Basan hæc interponantur. *Solus Og rex Basan mansit*

ex reliquis gigantibus, ecce quod lectus ejus erat lectus ferreus, is certe lectus qui est in

Rabat filiorum Hamon novem cubitos longus

&c. Quæ parenthesis clarissime indicat

horum librorum scriptorem longe vixisse

post Moſen, hic enim modus loquendi

ejus tantum est, qui res antiquissimas

narrat, quique rerum reliquias ad fidem

faciendam indicat; et sine dubio hic lec-

tus tempore primum Davidis, qui hanc

urbem subegit, ut in II. Samuel. cap.

XII. com. 30. narratur, inventus est. At

non hic tantum, sed paulo etiam infra

idem hic historicus verbis Moſis inserit,

Iair filius Manassis cepit totam jurisdictionem

Argobi usque ad terminum Gesurite, et Ma-

bachatite,

barbatitæ, vocavitque illa loca suo nomine cum Bassan pagos Iairi usque in hunc diem. Hæc, inquam, addit historicus ad explicanda verba Moſis quæ modo retulerat, nempe, *et reliquum Gilliad et totum Bassan regnum Og, dedi dimidiæ tribui Manassis, tota jurisdictio Argobi sub toto Bassan, quæ vocabatur terra Gigantum.* Noverant procul dubio Hebræi tempore hujus scriptoris quinam essent pagi Iairi tribulis Iehudæ, at non nomine jurisditionis Argobi, nec terræ Gigantum, ideoque coactus est explicare, quænam essent hæc loca, quæ antiquitus sic vocabantur, et simul rationem dare, cur suo tempore nomine Iairi, qui tribulis Iudæ, non vero Manassis erat*, insignirentur.

His Aben Hezræ sententiam explicui-

B 2

mus,

* I. Paralip. cap. 11. com. 21, 22.

mus, ut et loca Pentateuchi, quæ ad eandem confirmandam adfert. Verum enim vero nec omnia, nec præcipua notavit, plura enim in hisce libris et majoris momenti notanda supersunt. Nempe;

I. Quod horum librorum scriptor de Mose non tantum in tertia persona loquatur, sed quod insuper de eo multa testetur: Videlicet, *Deus cum Mose locutus est. Deus loquebatur cum Mose de facie ad faciem. Moses omnium hominum erat humillimus*. Moses ira captus est in duces exercitus†. Moses vir divinus‡. Moses servus Dei mortuus est. Nunquam extitit propheta in Israel sicut Moses, &c.* At contra in Deuteronomio, ubi lex, quam Moses populo explicuerat, quamque scripserat, describitur,

* Num. cap. xii. com. 3. † Num. cap. xxxi. com. 14. ‡ Deut. cap. xxxiii. com. 1.

tur, loquitur, suaque facta narrat Moses in prima persona; nempe, *Deus mihi locutus est. Deum precatus sum, &c.** Nisi quod postea historicus in fine libri, postquam verba Moses retulit, iterum in tertia persona loquendo narrari pergit, quomodo Moses hanc legem (quam scilicet explicuerat) populo scripto tradidit, eumque novissime monuit, et quomodo tandem vitam finierit. Quæ omnia, nempe modus loquendi, testimonia, et ipse totius historiæ contextus plane suadent, hos libros ab alio, non ab ipso Mose fuisse conscriptos.

II. Venit etiam notandum, quod in hac historia non tantum narratur, quomodo Moses obierit, sepultus fuerit, et Hebræos triginta dies in luctum conjecerit,

* Deut. cap. 11. com. 1, 17, &c.

cerit, sed quod insuper facta comparatione ejus cum omnibus prophetis, qui postea vixerunt, dicitur ipsum omnes excelluisse, *Non extitit unquam, inquit, propheta in Israel, sicut Moses, quem Deus noverit de facie ad faciem.* Quod sane testimonium non Moses ipse de se, nec alius, qui eum immediate secutus est, sed aliquis qui multis post seculis vixit, dare potuit, præsertim quia historicus de præterito tempore loquitur, nempe, *nunquam extitit propheta, &c.* Et de sepultura, quod *nemo illam novit in hunc usque diem.*

III. Notandum, quod quædam loca non iis indicentur nominibus, quæ vivente Mose obtinebant, sed aliis, quibus dudum postea insignita sunt. Ut quod Abrahamus *persecutus est hostes usque ad Dan†.* Quod nomen hæc urbs non obtinuit

† Gen. cap. xiv. com. 14.

obtineat, nisi longe post mortem Josuæ†.

IV. Quod historiæ aliquando etiam ultra tempus vitæ Mosis producantur. Nam Exod. cap. xvi. com. 34. narratur, quod filii Israelis comederunt Man quadraginta annos, donec venerunt ad terram habitatam, donec venerunt ad finem terræ Kanahan; nempe, usque in tempus, de quo in libro Josuæ, cap. v. com. 12. In libro etiam Genes. cap. xxxvi. com. 31. dicitur, *Hi sunt reges, qui regnaverunt in Edom, antequam regnavit rex in filiis Israelis*: Narrat sine dubio ibi historicus, quos reges Idumæi habuerunt, antequam David eos subegit, et præsides in ipsa Idumæa constituit†. Ex his itaque omnibus luce meridiana clarius apparet, Pentateuchon

† Judic. cap. xviii. com. 29. † II. Shamuel. cap. viii. com. 14

teuchon non a Mose, sed ab alio, et qui a Mose multis post seculis vixit, scriptum fuisse: sed si placet, attendamus insuper ad libros, quos ipse Moses scripsit, et qui in Pentateucho citantur, ex iis ipsis enim constabit, eos alios, quam Pentateuchon fuisse. Primo itaque constat ex Exodi, cap. xvii. com. 14. Mosén ex Dei mandato bellum contra Hamelek scripsisse; in quo autem libro, non constat ex illo ipso capite: at Numer. cap. xxi. com. 21. citatur quidam liber, qui *Bellorum Dei* vocabatur, et in hoc sine dubio bellum hoc contra Hamalek, et præterea etiam castrametationes omnes (quas etiam author Pentateuchi, Numer. cap. xxxiii. com. 2. testatur a Mose descriptas fuisse) narrabantur. Constat præterea ab alio Exod. cap. xxiv. com 47. qui vocabatur *Liber Pañi*, quem coram Israelitis legit, quando primum cum Deo pactum ini-
verant :

verant: At hic liber, siue hæc epistola
 pauca admodum continebat; videlicet
 leges, siue Dei iussa, quæ narrantur ex
 com. 22. cap. xxi. Exod. usque ad cap.
 xxiv ejusdem libri, quod nemo inficias
 ibit, qui sano aliquo iudicio et sine par-
 tium studio prædictum caput legerit.
 Narratur enim ibi, quod, simul ac Mo-
 ses sententiam populi intellexit de ineun-
 do cum Deo pacto, statim Deus eloquia
 et jura scripsit, et matutina luce, qui-
 busdam ceremoniis peractis, universæ
 concioni pacti ineundi conditiones præle-
 git, quibus prælectis, et sine dubio ab
 universâ plebe perceptis, populus se ple-
 no consensu adstrinxit. Quare tam ex-
 temporis brevitate, quo descriptus fuit,
 quam ex ratione pacti ineundi, sequitur,
 hunc librum nihil præter pauca ea, quæ
 modo dixi, continuisse. Constat deni-
 que, anno quadragesimo ab exitu Ægypti
 C. Moſen

Mosen leges omnes, quas tulerat, explicuisse*, populumque de novo iisdem obligavisset, et tandem librum, qui has leges explicatas, novumque hoc pactum continebat, scripsisse †, et hic vocatus est *Liber Legis Dei*, quem Josua postea auxit, narratione scilicet pacti, quo suo tempore populus se de integro obligavit, quodque cum Deo tertio inivit. At quoniam nullum habemus librum, qui hoc pactum Moſis, simul ac pactum Joſuæ contineat, neceſſario concedendum, hunc librum periſſe, vel cum Paraphraſte Chaldaeo Jonatane inſaniendum, et verba ſcripturae ad libitum torquenda: Hic enim hac difficultate motus maluit ſcripturam corrumpere, quam ignorantiam ſuam ſateri. Nempe libri Joſuæ verba**, quæ

Latine

* Deut. cap. 1. com. 5. † Deut. cap. xxix. com. 14. ‡ Deut. cap. xxxi. com. ix. || Joſuæ cap. xxiv. com. 25, 26. ** cap. xxiv. com. 26.

Eatne hæc sunt, scripsitque Josua hæc verba in libro Legis Dei, secundum illum sic debent reddi, et scripsit Josua hæc verba, et custodivit ea cum libro Legis Dei. Quid cum illis agas, qui nihil vident, nisi quod lubet? quid, inquam, hoc aliud est, quam ipsam scripturam negare, et novam ex proprio cerebro cudere? Nos igitur concludimus, hunc librum legis Dei, quem Moses scripsit, non fuisse Pentateuchon, sed prorsus alium, quem author Pentateuchi suo operi ordine inseruit, quod cum ex modo dictis, tum ex jam dictis evidentissime sequitur. Nempe cum in Deuteronomii loco, jam citato, narratur, quod Moses legis librum scripsit, addit historicus, quod Moses eum sacerdotibus tradidit, et quod præterea eos jussit, ut ipsum certo tempore omni populo prælegerent: quod ostendit, hunc librum longe minoris molis fuisse, quam

Pentateuchon; quandoquidem in una concione ita perlegi poterat, ut ab omnibus intelligeretur: nec hic prætereundum, quod ex omnibus libris, quos Moses scripsit, hunc unum secundi pacti, et Canticum, (quod postea etiam scripsit, ut id universus populus edisceret) religiose servari, et custodiri jufferit. Nam quia primo pacto non nisi populos, qui aderant, obligaverat, at secundo omnes etiam eorum posteros*, ideo hujus secundi pacti librum futuris seculis religiose servandum jussit, et præterea etiam ut diximus Canticum, quod futura secula potissimum respicit: cum itaque non constet, Mosen alios, præter hos libros scripsisse, et ipse nullum alium, præter Libellum legis cum Cantico posteritati religiose servandum mandaverit; et denique

* Deut. cap. xxix, com. 14, 15,

niſque plurima in Pentateucho occurrant, quæ a Moſe ſcribi non potuerunt; ſequitur, neminem cum fundamento, ſed omnino contra rationem affirmare, Moſen authorem eſſe Pentateuchi.

At hic aliquis forſan rogabit, num Moſes præter hæc non etiam ſcripſerit leges, cum ipſi primum revelarentur? hoc eſt, an ſpatio quadraginta annorum nullas legum, quas tulerat, ſcripſerit, præter paucas illas, quas in primi pacti libro contentas fuiſſe dixi? ſed ad hæc reſpondeo, quamvis concederem, rationi conſentaneum videri, quod Moſes eo ipſo tempore et loco, quo leges communicare contigit, eo etiam eaſdem ſcripſerit; nego tamen nobis hac de cauſa licere hoc affirmare; nobis enim de ſimilibus nihil eſt ſtatuendum, niſi id quod ex ipſa ſcriptura conſtat,

constat, aut quod ex solis ipsius fundamentis legitima consequentia elicitur, at non ex eo, quod rationi consentaneum videtur. Adde, quod nec ipsa ratio nos cogat hoc statuere. Nam forsan senatus Mosis edicta populo scripta communicabat, quæ postea historicus collegit, et historiæ vitæ Mosis ordine inseruit. Atque hæc de quinque libris Mosis: nunc tempus est, ut reliquos etiam examinemus.

Josuae librum similibus etiam rationibus ostenditur non a Josua scriptum fuisse: alius enim est, qui de Josua testatur, quod ejus fama fuerit per totam tellurem†, quod nihil eorum omiserit, quæ Moses præ-

† Cap. vii. com. i.

præceperat †, quod senuerit, omnesque in concionem vocaverit, et quod tandem animum egerit. Deinde etiam quædam narrantur, quæ post ipsius mortem contigerunt. Videlicet, quod post ejus mortem Deum Israelitæ coluerunt, quamdiu senes, qui ipsum noverant, vixerunt. Et cap. xvi. com. 10. quod (Ephraim et Manasse) non expulerunt *Kanabanitam* inhabitantem in Gazer, sed, addit, quod *Kanabanita* inter Ephraim habitavit usque in hunc diem, et fuit tributarius. Quod idem ipsum est, quod libro Judicum cap. 1. narratur, et modus etiam loquendi, in hunc usque diem, ostendit scriptorem rem antiquam narrare. Huic etiam consimilis est textus cap. xv. com. ult. de filiis Jehudæ, et historia Kalebi, ex com. 14. ejusdem

† Cap. viii. com. ult. et cap. xi. com. 15.

eiusdem cap. Et casus ille etiam, qui
cap. xxii. ex com. 10. &c. narratur de
duabus tribubus et dimidia, quæ aram
ultra Jordanem ædificaverunt, post mor-
tem Josuæ contigisse videtur: quando-
quidem in tota illa historia nulla Josuæ
fit mentio, sed solus populus bellum ge-
rere deliberat, legatos mittit, eorumque
responsum expectat, et tandem approbat.
Denique, ex cap. x. com. 14. evidenter
sequitur, hunc librum multis post Josuam
seculis scriptum fuisse: Sic enim testatur,
*nullus alius, sicuti ille dies, fuit nec antea
neque postea, quo Deus ita obediret cui-
quam, &c.* Si quem igitur librum Josua
unquam scripsit, fuit sane ille, qui cap. x.
com. 13. in hac eadem scilicet historia
citatur.

Librum autem Judicum neminem sa-
næ mentis sibi persuadere credo, ab ipsis
Judicibus

Judicibus esse scriptum: epilogus enim totius historię qui habetur cap. 11. clare ostendit, eum totum ab uno solo historico scriptum fuisse. Deinde, quia ejus scriptor sæpe monet, quod illis temporibus nullus erat rex in Israel, non dubium est, quin scriptum fuerit postquam imperium reges obtinuerant.

Circa Shamuelis libros non etiam est, cur diu moremur, quandoquidem historia longe post ejus vitam producitur. Hoc tamen tantum notari velim, hunc librum etiam multis post Shamuelem seculis scriptum fuisse. Nam libr. I. cap. ix. com. 6. historicus per parenthesin monet, *antiquitus in Israel sic dicebat quisque quando ibat ad consulendum Deum, ageamus ad videntem, nam qui hodie propheta, antiquitus videns vocabatur.*

Libri denique regum, ut ex iisdem constat, decerpti sunt ex libris rerum Salamonis*, chonicorum regum Jehudæ†, et chonicorum regum Israelis.

Concludimus itaque, omnes hos libros, quos huc usque recensuimus, esse apographa, resque in iis contentas ut antiquas enarrari. Si jam ad connexionem et argumentum horum omnium librorum attendamus, facile colligemus, eos omnes ab uno eodemque historico scriptos fuisse, qui Judæorum antiquitates ab eorum prima origine usque ad primam urbis vastationem scribere voluit. Hi enim libri ita invicem connectuntur, ut ex hoc solo dignoscere possimus, eas non nisi unam unius historici narrationem continere. Nam simul ac Moysi vitam nar-

rare

* 1. Reg. cap. xi. com. 5. † cap. xiv. com. 19, 29. ejusdem.

rare desinit, ad historiam Josuæ sic transit, et contigit postquam mortuus est Moses servus Dei, ut Deus diceret Josuæ, &c. Et hac morte Josuæ finita, eadem transi-
tione et conjunctione historiam Judicum incipit, nempe, Et contigit, postquam mortuus est Josua, ut filii Israelis a Deo quæ-
rent, &c. Et huic libro, tanquam appendicem, librum Rut sic annectit. Et contigit iis diebus, quibus Judices judicabant, ut fames esset in illa terra. Cui etiam eodem modo librum primum Shamuelis annectit, quo finito, solita sua transi-
tione ad secundum pergit; et huic, historia Davidis nondum finita, librum primum Regum jungit, et historiam Davidis narrare pergens, tandem huic eadem conjunctione librum secundum annectit. Contextus deinde et ordo historiarum etiam indicat, unum tantum fuisse histo-
ricum, qui certum sibi scopum proposuit: incipit enim primam nationis Hebrææ
D 2 originem

originem narrare, deinde ordine dicere, qua occasione et quibus temporibus Moses leges tulerit, ipsisque multa prædixerit : deinde, quomodo secundum Mosis prædictiones, terram promissam* invaserint, ea vero possessa legibus valedixerant †, indeque ipsos multa mala consequuta sunt ‡. Quomodo deinde reges eligere voluerunt||, qui etiam prout leges curaverant, ita res ipsis prospere vel infelicitè cesserant §, donec tandem imperii ruinam, sicuti ipsam Moses prædixerat, narrat. Reliqua autem, quæ ad confirmandam legem nihil faciunt, vel prorsus silentio mandavit, vel lectorem ad alios historicos ablegat. Omnes igitur hi libri in unum conspirant, nempe, dicta et edicta Mosis docere, eaque per rerum eventus demonstrare.

Ex

* Deut. cap. vii. † ibid. cap. xxxi. com. 16.
 ‡ ibid. com. 17. || ibid. cap. xvii. com. 14.
 § ibid, cap. xxviii. com. 36, et ult.

Ex his igitur tribus simul consideratis, nempe, simplicitate argumenti horum omnium librorum, connexionem, et quod sint apographa, multis post seculis a rebus gestis scripta, concludimus, ut modo diximus, eos omnes ab uno solo historico scriptos fuisse: quisnam autem is fuerit, non ita evidenter ostendere possum, suspicor tamen ipsum Hefdrum fuisse, et quaedam non levia concurrunt ex quibus conjecturam facio. Nam cum historicus, quem jam scimus unum tantum fuisse, historiam producat usque ad Jojachini libertatem, et insuper addat, ipsum regis mensæ accubuisse tota ejus vita, (hoc est vel Jojachini vel filii Nebucadnesoris, nam sensus est plane ambiguus) hinc sequitur eum nullum ante Hefdrum fuisse.

At

At scriptura de nullo, qui tum floruit, nisi de solo Hesdra testatur*, quod ipse suum studium applicuerit ad quærendam legem Dei, et adornandam, et quod erat scriptor† promptus in lege Mosis. Quare nullum præter Hesdram suspicari possum fuisse, qui hos libros scripserit. Deinde in hoc de Hesdra testimonio videmus, quod ipse non tantum studium adhibuerit ad quærendam legem Dei, sed etiam ad eandem adornandam, et in Nehemiæ cap. viii. com. 9. etiam dicitur, *quod legerunt librum legis Dei explicatum, et adhibuerunt intellectum et intellexerunt scripturam.* Cum autem in Deuteronomii libro non tantum liber legis Mosis, vel maxima ejus pars contineatur, sed insuper multa ad plenioram explicationem inserta reperiantur, hinc conjicio librum Deuteronomii

* Hesdræ cap. vii. com. 10.

† ibid. com. 6.

ronomii illum esse librum legis Dei ab Hesdra scriptum, adornatum et explicatum, quem tum legerunt. Quod autem in hoc libro Deuteronomii multa per parenthesin ad plenioram explicationem inferantur, duo de hac re exempla ostendimus, cum sententiam Aben Hezrae explicaremus, cujus notæ plura alia repèriuntur, ut exempli gratia, in cap. ii. com. 12. *et in Sebir habitaverunt Horitæ antea, filii autem Hesau eos expulerunt, et a suo conspectu deleverunt, et loco eorum habitaverunt, sicuti Israel fecit in terra suæ hæreditatis, quam Deus ipsi dedit.* Explicat scilicet, com. 3, 4. ejusdem cap. nempe, quod montem Sehir, qui filiis Hesau hæreditate venerat, ipsi eum non inhabitatum occupaverunt, sed quod eum invaserunt, et Horitas, qui ipsum prius inhabitabant, inde, sicuti Israelitæ post mortem Moysis Kenahanitas, deturbaverunt

runt et deleverunt. Per parenthesin etiam inseruntur verbis Moſis, cap. x. com. 6, 7, 8 & 9. nemo enim non videt quod com. 8. quæ incipit *in illo tempore ſeparavit Deus tribum Levi*, neceſſario debeat referri ad com. 5. non autem ad mortem Aharonis, quam nulla alia de cauſa Hezras hic inferuiſſe videtur, quam quia Moſes in hac narratione vituli, quem populus adoraverat, dixerat * ſe Deum pro Aharone oraviſſe. Explicat deinde quod Deus eo tempore, de quo Moſes hic loquitur, tribum Levi ſibi elegit, ut cauſam electionis, et cur Levitæ in partem hæreditatis non fuerint vocati, oftenderet, et hoc facto pergit verbis Moſis filum hiftoriæ perſequi. His adde libri præſationem, et omnia loca quæ de Moſe in tertia perſona loquuntur : et præter

* cap. ix. com. 20

præter hæc alia multa, quæ jam a nobis
dignosci nequeunt, sine dubio, ut facilius
ab hominibus superari perciperentur, addi-
dit, vel aliis verbis expressit in his, inquit,
ipsius Mosi librum legis haberemus,
non dubito, quin tam in verbis, quam
in ordine, et rationibus præceptorum
magnam discrepantiam reperiremus. Dum
enim solum decalogum hujus libri cum
decalogo Exodi (ubi ejus historia ex pro-
fesso narratur) confero, eum ab hoc in
his omnibus discrepare video: quantum
enim præceptum non tantum alio modo
imperatur, sed insuper multo prolixius
extenditur: ejus autem ratio ab ea, quæ
in decalogo Exodi adfertur, toto cælo
discrepat. Denique, ordo, quo hic de-
cimum præceptum explicatur, etiam
alius est, quam in Exodo. Hæc igitur
cum hic, tum in aliis locis, ut jam dixi
ab Hezra facta existimo, quia is legem

E

Dei

Dei hominibus sui temporis explicuit,
 atque proinde hunc esse librum legis Dei
 ab ipso ornatae et explicatae: et hunc
 librum omnium, quos ipsum scripsisse
 dixi, primum fuisse puto; in quod hinc
 conjicio, quia leges patriae continet, qui-
 bus populus maxime indiguit: et etiam
 quia hic liber antecedenti nulla con-
 junctione, aut reliqui omnes, annectitur,
 sed soluta oratione incipit, *Hæc sunt ver-
 ba Moſis, &c.* At poſtquam hunc ab-
 ſolvit, et populum leges edocuit, tum
 ſtudium adhibuiſſe credo ad integram
 hiſtoriam Hebrææ nationis describen-
 dam, a mundo ſcilicet condito uſque ad
 ſummam urbis vaſtationem, cui hunc
 librum Deuteronomi, ſuo loco, inferuit;
 et forte ejus primos quinque libros no-
 mine Moſis vocavit, quia in iis præci-
 pue ejus vita continetur, et nomen a
 potiore ſumpſit. Et hæc etiam de cauſa

F
 ſextum

sextum nomine Josuæ; septimum Judicum; octavum Ruth; nonum et forte etiam decimum Samuelis; et denique undecimum et duodecimum Regum appellavit.

Verum præter scriptorem, aliud præcipuum in his libris animadvertendum superest: nempe, quod Hezras (quem pro scriptore prædictorum librorum habeo, donec aliquis alium certiores ostendat) narrationibus in hisce libris contentis ultimam manum non imposuerit, nec aliud fecit, quam historias ex diversis scriptoribus colligere, et quandoque non nisi simpliciter describere, easque nondum examinatas, neque ordinatas, posteris reliquit: Quæ autem causæ impediverint (nisi forte intempestiva mors) quo minus hoc opus omnibus suis numeris adimpleret, nequeo conjicere. At

reipsa quamvis antiquis Hebræorum historicis destituti simus, ex paucissimis tamen eorum fragmentis, quæ habemus, evidentissime constat. Nam historia Hiskia ex com. 17. cap. xviii. lib. II. Regum, ex relatione Esaia, prout ipsa reperta est scripta in Chronicis Regum Judæ, descripta est: hanc namque totam in libro Esaia, qui in Chronicis Regum Judæ continebatur iisdem*, quibus hic, verbis narratam legimus, exceptis tantum paucissimis, ex quibus tamen nihil aliud concludi potest, quam quod hujus Esaia narrationis variæ lectiones repertæ fuerint, nisi quis mallet in his etiam mysteria somniare. Deinde etiam caput ultimum hujus libri in Jeremiæ cap. ult. com. 39, 40. continetur. Præterea cap. vii. Samuel. II. in lib. I. Paralip. cap. xvii.

* II. Paralip. cap. xxii. com. ult.

xvii. descriptum reperimus: at verba variis in locis adeo mirifice mutata deprehenduntur, ut facillime dignoscatur, hæc duo capita ex duobus diversis exemplaribus historiae Natanis desumpta esse. Denique genealogia Regum Idumæ, quæ habetur Genes. cap. xxxvi. ex com. gr. iisdem etiam verbis in lib. I. Paralip. cap. i. deducitur, cum tamen hujus libri authorem ea, quæ narrat, ex aliis historicis sumpsisse constet, non vero ex duodecim libris, quos Hezræ tribuimus.

Quare non dubium est, quin si ipsos haberemus historicos, res ipsa directe constaret: sed quia iisdem, ut dixi, destituti sumus, id nobis tantum restat, ut ipsas historias examinemus; nempe, earum ordinem et connexionem, variam repetitionem, et denique, in annorum com-

computatione discrepantiam, ut de reli-
quis judicare possimus.

Eas itaque, vel saltem præcipuas, per-
pendamus; et primo illam Judæ et Ta-
mar, quam cap. xxxviii. Genes. histori-
cus sic narrare incipit. *Contigit autem in*
illo tempore, ut Judas a suis fratribus dis-
cederet. Quod tempus necessario refe-
rendum est ad aliud de quo immediate
loquutus est: at ad id, de quo in Genes.
immediate agitur, minime referri potest.
Ab eo enim, nempe a quo Josephus in
Ægyptum ductus fuit, usque quo Jaco-
bus patriarcha cum tota familia eo etiam
profectus est, non plus, quam viginti
duos annos numerare possumus; nam
Josephus, cum a fratribus venderetur,
septendecim annos natus erat, et cum a
Pharahone e carceribus vocari juberetur,
triginta: quibus si addantur septem
anni

anni fertilitatis et duo famis, conficiant
simul viginti duos annos. Atqui hoc
temporis intervallo nemo concipere pot-
est tot res contingere potuisse. Nempe
quod Juda tres liberos ex unica uxore,
quam tum duxit, unum post alium pro-
creaverit, quorum major natu, ubi per
ætatem licuit, Tamar in uxorem duxit,
eo vero mortuo secundus eam in matri-
monium recepit, qui etiam obiit, et quod
dudum postquam hæc acta sunt, ipse
Judas cum ipsa nuru Tamar ignarus rem
habuerit, ex qua iterum duos, uno tamen
partu, liberos acceperit, quorum etiam
unus intra prædictum tempus factus est
parens. Cum igitur hæc omnia non
possint referri ad illud tempus de quo
in Genesi, referendum necessario est ad
aliud de quo immediate in alio libro
agebatur: ac proinde Hezras hanc etiam
historiam simpliciter descripsit, eamque
nondum

nondum examinatam reliquis inferuit.
At non tantum hoc caput, sed totam
Iosephi et Jacobi historiam ex diversis
historicis decerptam et descriptam esse
necessario fatendum est, adeo parum sibi
constare videmus. Cap enim XLVII. Genes.
narrat quod Jahacob cum primum Pha-
raonem ducente Iosepho salutavit, an-
nos 130 natus erat, a quibus si auferantur
viginti duo, quos propter Iosephi absen-
tiam in moerore transegit, et præterea
septemdecim ætatis Iosephi cum vende-
retur, et denique septem, quos propter
Rachelem servivit, reperietur ipsum pro-
vectissimæ ætatis fuisse, octaginta scilicet
et quatuor annorum cum Leam in uxor-
em duceret, et contra Dinam vix septem
fuisse annorum, cum a Sechemo vim
passa est, Simeon autem et Levi vix
duodecim et undecim, cum totam illam
civitatem depredati sunt, ejusque omnes
cives

cives gladio confecerunt. Nec hic opus habeo omnia Pentateuchi recensere, si quis modo ad hoc attenderit, quod in hisce quinque libris omnia præcepta scilicet et historiæ promiscue sine ordine narrentur, neque ratio temporum habeatur, et quod una eademque historia sæpe, et aliquando diverso modo repetatur, facile dignoscet hæc omnia promiscue collecta, et coacervata fuisse, ut postea facilius examinarentur, et in ordinem redigerentur. At non tantum hæc quæ in quinque libris, sed etiam reliquæ historiæ usque ad vastationem urbis, quæ in reliquis septem libris continentur, eodem modo collectæ sunt. Quis enim non videt in cap. 11. Judicum ex com, 6. novum historicum adferri (qui res a Josua gestas etiam scripserat) ejusque verba simpliciter describi. Nam postquam historicus noster in ult. cap. Josuæ narra-

F

vit,

quod ipse mortem obierit, quodque sepultus fuerit, et in primo hujus libri narrare ea promiserit, quæ post ejusdem mortem contigerunt, qua ratione, si filum suæ historiæ sequi volebat, potuisset superioribus annectere, quæ hic de ipso Josua narrare incipit. Sic etiam capita xvii. xviii. &c. Shamuelis I. ex alio historico desumpta sunt, qui aliam causam sentiebat fuisse, cur David aulam Saulis frequentare inceperit, longe diversam ab illa, quæ in cap. xvi. libri ejusdem narratur: non enim sensit quod David ex consilio servorum a Saulo vocatus ipsum adiit, (ut cap. xvi. narratur) sed quod casu a patre ad fratres in castra missus Saulo ex occasione victoriæ, quam contra Philistæum Goliath habuit, tum demum innotuit, et in aula detentus fuit. Idem de cap. xxvi. ejusdem libri suspicor, quod nimirum historicus eandem ibi historiam

storiam

storiā, quæ cap. xxiv. habetur, secundum opinionem alterius narrare videatur. Sed hoc missum facio, et ad annorum computationem examinandam pergo.

Cap. vi. libri I. Regum dicitur, quod Salomon templum ædificavit anno 480 ab Ægypti exitu, at ex historiis ipsis longe majorem numerum concludimus. Nam

Moses populum in desertis gubernavit annos	—	—	40
Josuzæ, qui centum et decem annos vixit, non plus tribuuntur ex Josephi et aliorum sententia quam			26
Kusan Rishgataim populum in ditione tenuit	—	—	8
Hotniel, filius Kenaz, judicavit			40

 114

Heglon, rex Moabi, imperium in	114
populum tenuit — — —	18
Eud et Sahgar eundem judicaverunt	80
Jachin, rex Kahanani, populum ite-	
rum in ditione tenuit — — —	20
Quievit postea populus — — —	40
Fuit deinde in ditione Mediani	7
Tempore Gidehonis transegit in li-	
bertate — — —	40
Sub imperio autem Abimelechi — — —	3
Tola, filius Puæ, judicavit — — —	23
Jair autem — — —	22
Populus iterum in ditione Philistæ-	
orum et Hamonitarum fuit — — —	18
Jephta judicavit — — —	6
Abzan Betlehemita — — —	7
Elon Sebulonita — — —	10
Habdan Pirhatonita — — —	8

416

Populus fuit iterum in ditione Phi-

listæorum — — — 40

Samson judicavit — — — 20

Heli autem — — — 40

Fuit iterum populus in ditione Phi-

listæorum antequam a Shamuele

liberaretur — — — 20

David regnavit — — — 40

Salomon antequam templum ædi-

ficavit — — — 4

Atque hi omnes additi numerum

conficiunt annorum — — — 580.

Quibus deinde addendi sunt anni illius
seculi, quo post mortem Josuæ respubli-
ca Hebræorum floruit, donec a Kusan
Rishgataim subacta fuit, quorum nume-
rum magnum fuisse credo, non enim
mihi persuadere possum, quod statim post
mortem

mortem Josuæ, omnes, qui ejus portenta viderant, uno momento perierunt, nec quod eorum successores citissime legibus valedixerunt, et ex summa virtute in summam nequitiam et socordiam lapsi sunt; nec denique quod Kusan Rishgataim eos dicto citius subegit. Sed cum horum singula ætatem fere requirant, non dubium est quin scriptura, cap. 11. com. 7, 9, 10. libri Judicum historias multorum annorum comprehenderit, quas silentio transmisit.

Sunt præterea addendi anni quibus Shamuel fuit judex, quorum etiam numerus in scriptura non habetur.

Sunt deinde addendi anni regni Saulis, quos in superiore computatione omisi, quia ex ejus historia non satis constat, quot annos regnaverit; dicitur quidem
cap.

cap. xiiii. com. 1. libr. 1. Shamuelis, eundem duos annos regnavisse; sed et ille textus truncatus est, et ex ipsa historia majorem numerum colligimus. Quod textus truncatus sit, nemo dubitare potest. Sic enim incipit, *annum natus erat Saul cum regnaret, et duos annos regnavit supra Israelem.* Quis, inquam, non videt numerum annorum ætatis Saulis cum regnum adeptus esset, omissum esse? At quod hic ex historia major numerus concluditur, credo neminem etiam dubitare. Nam cap. xxvii. com. 7. ejusdem libri habetur, quod David apud Philistæos, ad quos propter Saulem confugit, moratus fuit unum annum et quatuor menses: quare ex hac computatione reliqua spatia octo mensium contingere debuerunt, quod neminem credere existimo. Josephus saltem, in fine libri sexti antiquitatum textum sic correxit:

Regna-

Regnavit itaque Saul, Shamuele vivo, annos decem et octo, mortuo autem, alios duos. Quin tota hæc historia cap. XIII. nullo modo cum antecedentibus convenit.

In fine cap. VII. narratur quod Philistæi ab Hebræis ita debellati fuerunt, ut non fuerint ausi vivente Shamuele terminos Israelis ingredi; at hic, quod Hebræi (vivente Shamuele) a Philistæis invaduntur, a quibus ad tantam miseriam et paupertatem redacti fuerant, ut armis, quibus se defendere possent, destituerentur, nec quæ eadem conficerentur, haberent.

Sudarem fane satis, si omnes has historias, quæ in hoc primo libro Shamuelis habentur, ita conarer conciliare, ut omnes ab uno historico descriptæ et ordinatæ

natae viderentur. Sed ad meum propositum revertor.

Anni itaque regni Saulis superiori computationi sunt addendi. Denique annos anarchiae Hebraeorum etiam non numeravi, quia non constant ex ipsa scriptura. Non, inquam, mihi constat tempus, quo illa contigerint, quæ ex cap. xvii. usque ad finem libri Judicum narrantur. Ex his itaque clarissime sequitur, veram annorum computationem neque ex ipsis historiis constare, neque ipsas historias in una eademque convenire, sed valde diversas supponere. Ac proinde fatendum has historias ex diversis scriptoribus collectas esse, nec adhuc ordinatas neque examinatas fuisse.

Nec minor videtur fuisse circa annorum computationem discrepantia in li-

bris Chronicorum Regum Judæ, et libris Chronicorum Regum Israelis. In Chronicis etiam Regum Israelis habebatur, quod Jehoram filius Aghabi regnare incepit anno secundo regni Jehorami filii Jehosapat*. At in Chronicis Regum Judæ, quod Jehoram filius Jehosaphat regnare incepit anno quinto regni Jehorami filii Aghabi†. Et si quis præterea historias libri Paralip. conferre velit cum historiis librorum Regum, plures similes discrepantias inveniet, quas hic non opus habeo recensere, et multo minus authorum commenta, quibus has historias conciliare conantur. Rabini namque plane delirant. Commentatores autem, quos legi, somniant, fingunt, et linguam denique ipsam plane corrumpunt.

* II. Reg. cap. i. com. 17.
com. 16.

† Ibid. cap. viii.

punt. Exempli gratia: cum in libro II. Paralip. dicitur annos quadraginta duos natus erat Aghazia cum regnaret: fingunt quidam hos annos initium capere a regno Homri, non autem a nativitate Aghaziae, quod si possent ostendere intentum authoris librorum Paralip. hoc fuisse, non dubitaverim affirmare, eundem loqui nescivisse. Et ad hunc modum plura alia fingunt, quae si vera essent, absolute dicerem antiquos Hebraeos et linguam suam, et narrandi ordinem plane ignoravisse, nec ullam rationem neque normam scripturas interpretandi agnoscerem, sed ad libitum omnia fingere liceret.

Si quis tamen putat me hic nimis generaliter, nec satis cum fundamento loqui, ipsum rogo, ut hoc agat, et nobis ostendat certum aliquem ordinem in hisce historiis,

historiis, quem historici in chronologiis sine peccato imitari possent, et dum historias interpretatur, et conciliare conatur, phrasas et modos loquendi, et orationes disponendi et contexendi adeo stricte observet, atque ita explicet, ut eos secundum suam explicationem inscribendo imitari etiam possimus: quod si praestiterit, manus ipsi statim dabo, et erit *mibi magnus Apollo*; nam fateor, quamvis diu quaesiverim, me nihil tamen unquam simile invenire potuisse: quin addo, me nihil hic scribere, quod dudum et diu meditatum non habuerim, et quanquam a pueritia opinionibus de scriptura communibus imbutus fuerim, non tamen potui tandem hæc non admittere.

